

The Journal of Studies in Humanities

Volume 6 (II) 2020

Department of
Humanities, Rajarata
University of Sri Lanka

හැඩ ඔය නිම්නයේ ඉපැරණි ජනාවාස ව්‍යාප්තිය
කෙරෙන ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම්

ඩබ්ලිව්.ඒ. සම්පත් ප්‍රසන්න
මනෝජ් දර්ශන බණ්ඩාර

Abstract

The catchment area of Heda Oya's Valley, which starts from the Maragala Mountain area in Monaragala, has an area of 604 square kilometers. This river, which is about 110 kilometers long, connects to the sea from Panama and Pothuvil-Arugam Bay after passing through the land belonging to Monaragala and Ampara districts. The geography and environment of any area has a decisive influence on the population distribution of that area. According to the research conducted so far on the beginning of the early settlement and spread of Sri Lanka, it is clear that it represents an extremely complex and long period. This situation has arisen according to the reliable facts revealed by the archaeological explorations and excavations carried out especially for many decades in Sri Lanka's prehistoric era, prehistoric Iron Age and the period up to the historical era. It does not seem that many scholars who are based on the opinion that this island was populated by "Aryan groups

Correspondence:

prasanna.sampath85@yahoo.com

Specialty Section:

History

Received:

11 November 2021

Revised:

26 October 2022

Accepted:

01 November 2022

Published:

02 January 2023

Citation:

සම්පත්, ප්‍රසන්න ඩබ්ලිව්.ඒ.,
බණ්ඩාර, මනෝජ් දර්ශන. (2020).

හැඩ ඔය නිම්නයේ ඉපැරණි
ජනාවාස ව්‍යාප්තිය කෙරෙන
ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම්.

මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයන ශාස්ත්‍රීය
සංග්‍රහය.

6(11), 69-85.

ISSN (Online): 2961-564X

ISSN (Print) : 2362 - 0706

who came to Ceylon from time to time during the conquest and the later period" are not very interested in the great discoveries of archeology. What happened was that the historical colonization of Sri Lanka was not only restricted to the Indo-Aryan groups, but it was turned into a historical composition of the aristocracy. Thus, the people who lived in Sri Lanka in the pre-historic eras and their settlements were forgotten and the first colonization of Sri Lanka 6th After the 6th the transfer took place in the 6th century BC by the Aryan groups. But during the exploration of the Heda Oya Valley many paintings belonging to the people who inhabited this area were discovered. It became clear that the paintings can be compared and studied not only in this country but also in foreign countries. In this study, the information revealed by the prehistoric cave paintings spread in the Heda Oya Valley was investigated. The field study method was used for the research and the information was collected from the library survey method. Based on the prehistoric cave paintings found in the Heda Oya valley, this research has been done to identify how the settlements in this area have occurred.

Keywords: inhabitant, using color, primitive painting, strange images, 3D painting, X-ray imaging

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ මුල් ජනාවාස ආරම්භය හා විකාශය පිළිබඳ ව මෙතෙක් සිදුකරනු ලැබූ පර්යේෂණ අනුව එය අතිශය සංකීර්ණ, දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේදයක් නියෝජනය කරන්නක් බව පැහැදිලි ය. විශේෂයෙන්ම දශක ගණනාවක් තිස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය, පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගය හා ඓතිහාසික යුගය දක්වා වූ කාලය සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද පුරා ගවේෂණ හා පුරා කැණීම් මගින් අනාවරණය කරන ලද විශ්වසනීය කරුණු අනුව මෙම තත්ත්වය ඇති වී තිබේ. හුදෙක් මෙම දිවයින ජනපදකරණයට පාත්‍ර වූයේ "විජයාගමනය හා පසු අවධියේ වරින් වර ලංකාද්වීපයට පැමිණි පදිංචි වූ ආර්ය කණ්ඩායම්වලින් ය" යන ඓතිහාසික සාහිත්‍යය මූලාශ්‍ර ගෙන හැර දක්වන මතය මත පිහිටි බොහෝ විද්වතුන් පුරාවිද්‍යාවේ විශිෂ්ට අනාවරණ ගැන එතරම් උනන්දු වූ බවක් ද නොපෙනේ. ඉන් සිදු වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික ජනපදකරණය ඉන්දු ආර්ය කණ්ඩායම්වලට පමණක් සීමා කිරීම පමණක් නොව, රඳළ පැලැන්තියේ ඓතිහාසික රචනාවක් බවට පත් කරනු ලැබීමයි. එමගින් ඒ වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ජීවත් වූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික හා පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ විසූ මානවයන් හා ඔවුන්ගේ ජනාවාස පිළිබඳ ව අමතක කර ශ්‍රී ලංකාද්වීපයේ ප්‍රථම ජනපදකරණය ක්‍රි.පූ. 6 වැනි සියවසින් පසුව සිදු වූ ආර්ය කණ්ඩායම් මත පැවරීම සිදු විය.

විශේෂයෙන්ම විජයාගමනයට පෙර මෙහි දිවි ගෙවූයේ යයි වංශකතාව ගෙන හැර දක්වන ස්වදේශීය පදිංචිකරුවන් වූ යක්ෂ, රාක්ෂස, නාග ආදී කොට්ඨාශ අමනුෂ්‍ය කොටස් ලෙස සැලකීමට සාහිත්‍යකරුවන් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ මත හා එකඟ වෙමින් පර්යේෂකයන් විසින් වඩා පටු ස්වභාවයකින් කරුණු ගෙනහැර දක්වන අවස්ථා සුලභ ය. එහෙයින් මෙම මාතෘකාව පිළිබඳ මෙතෙක් සිදු කරන ලද විධිමත් පර්යේෂණ ඇසුරින් අපක්ෂපාතීව ලක්දිව මුල් ජනාවාස බිහිවීම හා වර්ධනය පිළිබඳ විමර්ශනය කළ යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය ව්‍යාප්තවීමට හෝ ආර්ය ජනාවාස පිහිටුවීමට පෙර පැවති සිතුවම් කලාව පිළිබඳ ව තොරතුරු අපගේ වංස කතාවල ද දක්නට නො ලැබෙන කරම් ය. එනමුදු, පර්යේෂණවල නියැලී මුල් යුගයේ පුරාවිද්‍යාඥයින්ට, ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් ඉපැරණි සිතුවම් පිළිබඳ ඓතිහාසික වශයෙන් අමිල අගයෙන් යුතු දුර්ලභ සන්‍යයේ සාක්ෂි කිහිපයක් අනාවරණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබී තිබේ.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

හැඩ ඔය නිමිත ප්‍රදේශයේ සිදු කරන ලද ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ අනුව මෙරට පැරණි සිතුවම් කලාවේ අන්‍යෝන්‍ය නිදසුන් රැසක් මෙම ප්‍රදේශයේ සුවිශේෂී සමාජ සංස්කෘතියක් සහිත ජනාවාසකරණයක් පැවති බවට සාක්ෂි හඳුනාගත හැකි විය. විශේෂයෙන් ම මෙහි දී අහඹු ආකාරයට ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය, විධිමත් ආකාරයට ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමවේදය යොදා ගනිමින් ප්‍රදේශයේ පැවති ජනාවාසකරණය නිරූපණය කරන්නා වූ පැරණි සිතුවම් සහිත පරිශ්‍ර අනාවරණය කර ගන්නා ලදී. විශේෂයෙන්ම සිතුවම් වලට අමතරව හික්ෂුන් වහන්සේලා භාවිත කටාරම් සහිත ලෙන්, විහාරාගාර සංකීර්ණ හා බෞද්ධ ස්තූප හා වාරි තාක්ෂණික අංගයන්ට අයත් සාක්ෂි සිතියම්, සැලසුම් ඇදීම, ඡායාරූප ගැනීම හා ලිඛිත වාර්තාකරණයද සිදු කෙරිණ. එහිදී වලං කටු විසිරුම්, යබොර, උළු, ගඩොල්, පාෂාණ කොටස් මෙන් ම ශිලා ලේඛන සාක්ෂි ද හඳුනාගත හැකි විය. මෙම පත්‍රිකාව මඟින් ඉදිරිපත් කරනු බෞද්ධාගමික පසුබිම නියෝජනය කරන අවධියට පෙර සමයට අයත් සාක්ෂි වන ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම් හා ශිලා මෙවලම් විසිරුම් ද මෙම ප්‍රදේශයේ දී අනාවරණය වූ බව කිව යුතු ය.

මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වනුයේ, හැඩ ඔය නිමිතයේ ජනාවාස ව්‍යාප්තියට අයත් සාක්ෂි අනාවරණය කර ඉදිරිපත් කිරීමයි. එය මූලික කර ගනිමින්, පුරාණ රෝහණ රාජධානියේ ජනතාවගේ සාමාජීය හා ආර්ථික පසුබිම හඳුනා ගැනීම, ප්‍රදේශයේ භූ භෞතික විෂමතාව සහ එහි වූ පාරසරික සම්පත් අධ්‍යයනය මඟින් ඉපැරණි ජනාවාසයන්හි අදාළ සම්පත් පරිභෝජනය සහ තාක්ෂණික ස්වභාවය පරීක්ෂා කිරීම මෙහි එක් අරමුණක් වේ. තවද විවිධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හා වෙනත් මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතු කොට ගෙන බොහෝ පුරාවිද්‍යාත්මක අවශේෂ පර්යේෂකයන්ගේ අවධානයට යොමු නොවී විනාශයට ලක් වෙමින්

පවති. එබැවින් අතීත මානව යටගියාව අනාවරණය සඳහා වැදගත් වන පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි අනාවරණය කර ඉදිරිපත් කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ තවත් අරමුණක් වශයෙන් දැක්විය හැකි ය. ඒ අනුව යමින් පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි වාර්තා කර විග්‍රහ කිරීම මඟින් හැඩ ඔය නිමිතයේ ජනාවාස ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ ඉතිහාසය ගොඩනැංවීමට දායකත්වය ලබාදීම මෙහි පර්යේෂණයේ වැදගත්කම වශයෙන් දැක්විය හැකි ය.

විමර්ශනය

ශ්‍රී ලංකාවේ දීර්ඝ කාලීන ඉතිහාසය තුළ මෙරට සිදු වූ ජනාවාසකරණය හා එහි සමාජ පසුබිම පිළිබඳව විමර්ශනයේ දී හැඩ ඔය නිමිතය ද ඇතුළත් ඉපැරණි රෝහණය පිළිබඳව නිතැතින්ම කියැවේ. විශේෂයෙන්ම ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිට ඓතිහාසික යුගය දක්වාම පැවත එන සාක්ෂි මඟින් මේ බව තහවුරු වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම් කිසිවක් ඉතිරි වී නැති බවත්, පහතරට වියළි කලාපයේ හමුවන ගුහා චිත්‍ර වැද්දන්ගේ බවට සෙලින්මාන් යුවළ සාක්ෂි දරණ බවත් ශිරාන් දැරණියගල ප්‍රකාශ කරනු ලබයි (දැරණියගල, 1991: 22). මෙම ප්‍රාථමික ශෛලියේ සිතුවම් අධ්‍යයනය කළ විද්වතුන් අතුරින් එච්. සී.පී. බෙල්, ජෝන් ස්ටීල්, සෙලින්මාන් යුවළ, පී.ඊ.පී. දැරණියගල, බී.ඩී. නන්දදේව හා රාජ සෝමදේව ආදී කිහිපදෙනා කැපී පෙනේ.

මෙම ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම් මුල් යුගයේ ජීවත් වූ වර්තමානය දක්වා ශේෂව පැවතෙන්නා වූ ගෝත්‍රික ජනතාවක් ලෙස සැලකෙන වැද්දන්ගේ නිර්මාණ බවට නිගමනය සඳහා පර්යේෂකයන් එළඹීමට හේතු කිහිපයකි. එනම්,

- ❖ හමු වූ සිතුවම් ගල් ගුහාවල ඇඳ තිබීම
- ❖ එම වාසස්ථාන භාවිත කර ඇත්තේ සංචාරක දිවියකට හුරු වැද්දන් විසින් වීම
- ❖ සිතුවම් නිරූපණය වන්නේ දඩයම හා ආදි වාසීන්ගේ ජීවන රටාව වීම (Bandaranayaka, 1986: 9).

එයට හේතු ලෙස දක්වා ඇත. බණ්ඩාරනායක විසින් දැනට හමුව ඇති ප්‍රාග් ඓතිහාසික සිතුවම් ස්වරූපය අනුව වර්ග තුනකට බෙදා දක්වා ඇත.

එනම්,

1. ඒක වර්ණ ඡායා මාත්‍රයක් සහිත චිත්‍ර (*Monochrome Silhouettes*)
2. බහු වර්ණ භාවිත කළ චිත්‍ර (*Polychrome Painting*)
3. කැටයම් ස්වරූපයෙන් නිම වූණු චිත්‍ර (*Incised Representation*)

මෙම වර්ග තුනට අයත් සිතුවම් ඇති ස්ථාන රැසක් පිළිබඳ ව දැනට කරුණු හෙළිදරව් කර තිබේ. ලංකාවේ හමුවන ප්‍රාථමික සිතුවම් බහුතරයක් නැගෙනහිර හා ගිනිකොණ දිග කලාපයට අයත් වීම විශේෂත්වයකි. උස්සාගල, නීලගිරි කන්ද, සංගමන්කන්ද, මහලේනමළිය, මණ්ඩාගල්ගේ, ගොනාගොල්ල, හුලංනුගේ, ඉඹරගස්තලාව, කඳුරුපොකුණ, පානමවැව, රජගලකන්ද, කොනත්තේගොඩ, කුඩුම්බිගල, වෙට්ටඹුගල හා පුංචිකිරිඅම්මා ගල්ගේ ඒවායින් කිහිපයකි. මඩගල ගුහාවේ හමුව ඇති සිතුවම් ස්වල්පය ඒක වර්ණ ඡායා මාත්‍රයක් සහිත සිතුවම් වර්ගයට අයත් වන අතර තන්තිරිමලේ හා බිල්ලවගලින් හමුවන සිතුවම් බහු වර්ණ භාවිතා කළ සිතුවම් වර්ගයට අයත් වේ. මෙවැනි ස්ථානවල සිතුවම් අදිනු ලැබුවේ ක්‍රි.පූ. යුගයේ සිටි නොදියුණු ජනතාව විසිනි (විජේසේකර, 1962: 31).

මෙම සටහන් කිරීම් සඳහා විශේෂයෙන්ම පොළොවේ වර්ණය (*Earth Colour*), අළු පැහැය, ළා දුඹුරු හෝ සුදු, අඳුරු රතු හෝ මළකඩ පාට, මැටිවලින් ලබාගත් රතු මිශ්‍ර කහ වර්ණය (*Plane Orange Colour*) උපයෝගී කරගෙන තිබේ (මහින්ද හිමි, 2007: 6). මේ සිතුවම් නිරීක්ෂණයේ දී දක්නට ලැබෙනුයේ අතේ ඇඟිල්ල උපයෝගී කරගෙන නිර්මාණය කළ සෙයකි. මෙම නිර්මාණකරණයේ දී සත්ත්ව රුධිරය, ශාක කොළ යුෂ හා කහට වර්ග, මකුළු මැටි, දැව අළු, හුණු ආදිය හා අඟුරු යොදාගෙන ඇති බව පැහැදිලි ය. පැරණි මානවයාගේ සිතුවම් මඟින් ගැඹුරු අරුතක්, සංකේතාර්ථයක් ඉස්මතු වේ යැයි ප්‍රකාශ කිරීම විවාදයට හේතු වී තිබේ. විශේෂයෙන් ම නිශ්චිත කාලනිර්ණයකට අපහසු, අනුගමනය කළ ශිල්පීය ක්‍රමවේද පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගත නො හැකි වුවද එය විතු කලා සම්ප්‍රදාය බිහි වීමට කොතරම් දුරට ඉවහල්වී ද යන්න සලකා බැලීමට උපයෝගී වේ.

හමුවන රූ සටහන් එකතුව පරීක්ෂා කිරීමේ දී ඇත් හා අලි රූප කැපී පෙනෙයි. අමතරව රළු පාෂාණ පෘෂ්ඨය මතුපිට විවිධ සත්ත්ව රූප, මානව රූප හා සංකේත රූප රාශියක් නිර්මාණය කර තිබේ. ගෝලීය වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇති පැරණි සිතුවම් සාක්ෂි අනුව සත්ත්වයින් එක පෙළට ගමන් කරන ආකාරයේ නිරූපණයන් සඳහා ද මෙම නිම්නයේ නිදසුන් හමු වේ (ඡායාරූප අංක 1 හා 2 බලන්න).

මෙම වෙට්ටඹුගල රූ සටහන් හා දකුණු අප්‍රිකාවේ උකහාලම්බා (*Ukhahlamba*) ගුහාවේ ඇති සිතුවම් දෙස සංසන්දනාත්මකව බැලීමේ දී වඩාත් තාත්වික බවින් යුතු හා ත්‍රිමාණ ගති ලක්ෂණවලින් යුතු නිර්මාණ දක්නට ලැබෙන්නේ උකහාලම්බා (*Ukhahlamba*) ගුහාවේ සිතුවම් තුළිනි. එමෙන් ම එම සිතුවම් වර්ණ භාවිතය අතින් මෙන් ම සත්ත්ව රූවල රිද්මය හා ගමන් විලාශය අතින් ඉහළ අගයක් ගන්නා බව කිව යුතු ය. නමුත් මෙහිදී අප වටහාගත යුතු කරුණු වනුයේ එකිනෙකා අතර භෞමික වශයෙන් සම්බන්ධ නොවූ සමාජ දෙකක වාසීන් එකම තේමාවක් එකිනෙකාට අනන්‍ය වූ ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමයි. උකහාලම්බා (*Ukhahlamba*) සිතුවම්වල එම පරිසරයේ හමුවන ගව රූ නිරූපණය කරනු ලබන අතර වෙට්ටඹුගල රූ සටහන් අතර ඇත් රූ නිරූපණය කරයි. එමෙන් ම, සංසන්දනාත්මකව

බලන විට සිතුවම් නිර්මාණය සඳහා යොදා ගත් පසුකලයන් ද යම් සමානත්වයක් පෙන්වීම ද විශේෂත්වයකි (ඡායාරූපය 1 හා 2). ඒ අනුව මෙහිදී හැඩ ඔය නිමිතයේ අතින් වාසීන් අලි ඇතුන් සමඟ තිබූ සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ යම් අදහසක් ලබා ගත හැකි ය. ඇතැම්විට මෙම සත්ත්වයින් මරා ආහාරයට පවා ගන්නට ඇත. වෙට්ටඹුගල අවට ප්‍රදේශය පුළුල් තැනිතලාවක් වන බැවින් අලි ඇතුන් විශාල වශයෙන් මෙහි සැරිසරන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකි ය. එයට අමතරව තලගොයා, ඉබ්බා වැනි රූප මේ අතර හමු වීම හේතුවෙන් එම සත්ත්වයින් ද ආහාරයට ගන්නට ඇතැයි විශ්වාස කළ හැකි ය.

තරුලෙන්ගල ස්ථානයේ ද තලගොයෙකුගේ බවට අනුමාන කළ හැකි රූ සටහනක් හමු වේ. හැඩ ඔය නිමිතයට පසුබිම්ව හමු වන උස්සාගල ගුහාවේ ද ඉබ්බ රූපයක් හා මත්ස්‍ය රූවක් බවට නිගමනය කළ හැකි රූ සටහන් හමු වේ. උස්සාගල හමුවන ඉබ්බ රූපයෙහි කටුව පැහැදිලි රටා සහිතව දැකගත හැකි වේ. වෙට්ටඹුගල ගුහාවේ ද ඉබ්බාගේ බවට නිගමනය කළ හැකි රූ සටහන් ෫ සක් වේ. එමෙන් ම මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ රක්බිත්තා කන්ද ආසන්නයේ කුරුල්ලන්ගල ස්ථානයෙන් පක්ෂි රූප හමු වේ. ඒ අනුව මෙම සිතුවම් අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වන්නේ ඒ ඒ කලාපවලට ආවේණික සත්ත්වයින් සිතුවමට තේමා කරගත් බවයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ සිතුවම් කලාව පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී වර්ණ භාවිතය තුළ නිල් වර්ණය පිළිබඳව කියැවේ. විශේෂයෙන්ම මහනුවර යුගයේ සිතුවම් කලාව පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී නිල් පැහැය සකස් කිරීමට අමුද්‍රව්‍ය විදේශයෙන් ආනයනය කළ බව සඳහන් ය. තවද එම වර්ණය පහතරටට ආවේණික වූවක් වීමද විශේෂත්වයකි. නමුත් හැඩ ඔය නිමිතයේ අධ්‍යයනය කරනු ලබන ගුහා ආශ්‍රිතව ද මේ සඳහා නිදර්ශන ලැබෙන බව කිව යුතු ය. උස්සාගල ගුහාවේ හමුවන මතස්‍ය රූපයේ නිල් පැහැය යොදා තිබූ බවට හඳුනාගත හැකි ය (රූප සටහන 1 බලන්න). මීට සමාන වර්ණ භාවිතයක් මෙන් ම කලාපයට ආවේණික මතස්‍ය රූවක් බවට නිගමනය කළ හැකි නිදසුනක් ඕස්ට්‍රේලියාවේ කාකාඩු ජාතික උද්‍යානයෙන් (Kakadu National Park) හමු වේ (ROCK ART SITES ON THE UNESCO WORLD HERITAGE LIST, 2009). මෙහි එන මත්ස්‍ය රූව එම සත්ත්වයා ජලයේ ගමන් කරන විට ජලය මතුපිටට පෙනෙන පරිදි ක්‍රිමාණව නිර්මාණය කර තිබේ. උස්සාගල ගුහා සිතුවමේ ද එවැනි ස්වරූපයක් නිරීක්ෂණය කළ හැකි වේ (රූප සටහන 1 බලන්න). එම මත්ස්‍ය රූ ඉහළින් පෙනෙන පරිදි නිර්මාණය කළ බව සනාථ වන සාක්ෂිය නම් සත්ත්වයාගේ ඇස් පෙන්වා නොතිබීමයි. රූප ලක්ෂණ පරීක්ෂා කිරීමේ දී ඕස්ට්‍රේලියාවේ කාකාඩු ජාතික උද්‍යානයේ හමු වන මත්ස්‍යයින්ගේ වරල් හා බඳේ පවතින වෘත්තාකාර පැල්ලම මඟින් එපුලටි මෝර (Epaulette Sharks) මත්ස්‍යයෙකු බව පැහැදිලිවම කිව හැකි ය. උස්සාගල සිතුවමේ මත්ස්‍යයාගේ දෙපස වරල් හා ශක්තිමත් වරල් අස්ථි පෙළ අනුව ඒ ප්‍රදේශයේ කුඩා කුඩා දියපහරවල්වල දී පවා හමුවන කනායා (Ceylon Snakehead (Kanaya)) නම් මත්ස්‍යයාගේ වැනි සිතුවමක් බවට විශ්වාස කළ හැකි ය (රූප සටහන 1 බලන්න).

වෙට්ටම්බුගල සිතුවම් අතර හමුවන රූ සටහන් අතර සම්පූර්ණ වශයෙන් හඳුනාගත හැකි රූ සටහන් ප්‍රමාණය 119 කි. රූ සටහන් ඇඳීම සඳහා සුදු, දුඹුරු හා කළු වර්ණ යොදා ගෙන ඇති අතර දුඹුරු වර්ණය සඳහා මැටි පැහැය යොදා ඇත. විශේෂයෙන්ම රේඛා භාවිතයෙන් රූ සටහන් ඉස්මතු කර ඇති අතර රේඛා මධ්‍යය වර්ණ පදාස යෙදූ අවස්ථා ද වේ. මෙම සිතුවම් සමග සංසන්දනය කළ දකුණු අප්‍රිකාවේ උකහාලම්බා (Ukhahlamba) ගුහාවේ (ROCK ART SITES ON THE UNESCO WORLD HERITAGE LIST, 2009) සිතුවම් තාත්වික අයුරින් නිරූපණය කර තිබූ බවත් වෙට්ටම්බුගල ඊට වඩා ප්‍රාථමික බවක් පෙන්වන බව පෙර සඳහන් කරන ලදී. එසේ නිරූපණය වීමට හේතුව එම ශිල්පීන්ගේ දක්ෂතාව බැව් සනාථ කෙරෙන රූ සටහනක් ද වෙට්ටම්බුගල ගුහාවෙන් හමුවේ. එහි කුඩා අලි පැටවෙකු තාත්විකව නිර්මාණය කර තිබේ. නිර්මාණ ලක්ෂණ අතින් අන් සිතුවම්වලට වඩා එම රූපය සජීවී බවක් දක්වයි. ඒ අනුව මෙහි රූ සටහන් ඇඳීම කිහිපදෙනෙකු විසින් කළ බවටද නිගමනය කළ හැකි ය. නිදහස් අතින් නිර්මාණය කළ මෙකී රූ සටහන් අතර ජ්‍යාමිතික සටහන් ද හමු වේ. ලංකාවේ මෙන් ම ලොව විවිධ රටවල හමුවන මෙවන් නිර්මාණ ප්‍රාථමික ජන සමාජ නියෝජනය කරන බවට විද්වතුන් අදහස් කරයි. මෙවන් රූ සටහන් සන්නිවේදන කටයුතු සඳහා හෝ අභිචාර විධියක් වශයෙන් භාවිත කරන්නට ඇති බවට නිගමනය කළ හැකි වන්නේ මෙම නිර්මාණයන්හි පරමාර්ථ මෙතෙක් නොවිසඳුනු ගැටළුවක් නිසාවෙනි.

උස්සාගල ගල් ලෙන බිබිල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ උස්සාගල ග්‍රාම නිලධාරී වසම තුළ පිහිටා ඇති අතර බිබිල-මඩකලපුව මාර්ගයේ රදලියද්ද හන්දිය (39 කණුව) අසලින් වම්පසට ඇති මාර්ගයේ 3km පමණ ගමන් කිරීමෙන් මේ ස්ථානයට ළඟා විය හැකි ය. ගල් පර්වතයක් ඔස්සේ ඉහළට ගමන් කළවිට හමුවන ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයන් භාවිතා කළ මෙම ලෙනෙහි සිතුවම් ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් බැව් පෙනේ. එම සිතුවම් අතර පැහැදිලිව ම මිනිස් රූප (ස්ත්‍රී-පුරුෂ), දුන්න රැගත් මිනිසා, අලියා පිට නැඟි මිනිසා, අලියා, කුරුල්ලා, ඉර, හඳ, මාළුවා, ස්වස්තිකය, වෘත්ත ආදිය හඳුනාගත හැකි ය.

එසේ ම මෙම සිතුවම් අතර හඳුනාගත නොහැකි සිතුවම් ද වේ. වැඩි ප්‍රමාණයක් සිතුවම් අළු පාට වර්ණයෙන් යුක්ත වන අතර සිතුවම් කිහිපයක් කළු පාට ය. මිනිස් රූප සහ අලිගේ රූප බහුල ය.

හැඩ ඔය නිම්නයේ හමුවන ගුහා ආශ්‍රිත සිතුවම් අතර සතුන් හිලෑ කිරීම පිළිබඳ සාක්ෂි ඉතා අදාළ අවධියකට ගමන් කරනු ලබයි. හමුවන ගුහා සිතුවම් අතර අලි ඇතුන් හා වෙනත් සත්ත්වයින්ගේ පිට නැඟි මිනිස් රූප හමු වේ.

ඉන්දියාවේ බිම්බෙට්කා ගුහාව ද මෙම සිතුවම් සඳහා ප්‍රසිද්ධ ස්ථානයකි (ROCK ART SITES ON THE UNESCO WORLD HERITAGE LIST, 2009). එහි එන සිතුවමක සත්ත්වයෙකු පිට

නැගි මානව රුවක් හඳුනාගත හැකි ය. ලංකාවේ හා ඉන්දියාවේ එන සිතුවම්වල බොහෝ විට මානවයින් අලි ඇතුන් පිට නැගී සිටිනු දක්නට ලැබුන ද ටැන්සානියාවෙන් හමු වූ සිතුවමෙහි අං සහිත සත්ත්වයෙකු පිට නැගී මිනිස් රුවක් නිරූපණය වනු දැකිය හැකි ය (ඡායාරූප අංක 4- රූපය 1 බලන්න). ඇතැම් විට එම සත්ත්වයා ගවයෙකු විය හැකි ය.

තවද සතුන් පිට නැගී ඇතැම් මානවයින් අවි ආයුධ දරා සිටීම අනුව යම් දියුණු අවධියකට අයත් මානවයින් නිරූපණය වන බව කිව හැකි ය. තරුලෙන්ගල (ඡායාරූප අංක 3 බලන්න) හමුවන සිතුවම්වල හා ඉන්දියාවේ බිම්බෙටිකාවල (ඡායාරූප අංක 4 බලන්න) හමුවන සිතුවම් කිහිපයක් මීට නිදර්ශන වශයෙන් දැක්විය හැකි ය. උස්සාගල රූ සටහන්හිද දුන්නක් වැනි යමක් අතින් ගෙන හිටි ඉරියව්වෙන් යුතු මානව රුවක් දැකගත හැකි ය. එමෙන් ම නර්තනයේ යෙදෙන මිනිස් සමූහයක් දැක්වෙන සිතුවම් හැඩ ඔය නිමිනයේ තරුලෙන්ගල (ඡායාරූප අංක 5-1 බලන්න) හා මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ උස්සාගලින් (ඡායාරූප අංක 5-2 බලන්න) හමු වේ. උස්සාගල සිතුවමට සමානත්වයක් දක්වන සිතුවම් කණ්ඩයක් ඉන්දියාවේ බිම්බෙටිකාවලින් ද හමු වීම විශේෂත්වයකි (ඡායාරූප අංක 5-3 බලන්න).

මොණරාගල ඇල්ල-වැල්ලවාය මාර්ගයේ, රක්ඛිත්තාකන්ද විහාර පරිශ්‍රයට පෙනෙන දුරින්, විහාරයට කි.මී. 02 ක් පමණ ඉහළින් පිහිටි භූමියේ ගල් පර්වතයක කුරුල්ලන්ගේ සිතුවම් සහිත විවෘත ස්ථානයක් පවතී. එම සිතුවම් හේතුවෙන් එයට කුරුල්ලන්ගල වශයෙන් ව්‍යවහාර කරයි. රතු වර්ණයෙන් නිර්මාණය කර ඇති මෙම සිතුවම් බොහෝමයක් මේ වන විට වියැකී ඇති අතර ඉතිරි වී ඇති සිතුවම්වල කොටස් මඟින් පක්ෂීන්ගේ රූප, අත් සටහන් ආදිය හඳුනාගත හැක. සමහර පක්ෂීන්ගේ රූප ඉතා පැරණි අවධියක සිටි පුරාසික් යුගයේ පක්ෂීන්ට සමාන ය. මෙම සිතුවම් දළ වශයෙන් වසර 5000ක් පමණ පැරණි ඇතැයි විශ්වාස කරන නමුදු නිවැරදි කාලනිර්ණයක් මේ සම්බන්ධව ලබා දී නොමැති අතර එම කාලයට වඩා අඩු හෝ දීර්ඝ කාලයක් දක්වා මෙම සිතුවම් විහිදී යා හැකි බව පර්යේෂකයින් විශ්වාස කරයි.

මෙහි සිතුවම් සියුම්ව පරීක්ෂා කිරීමේ දී එකිනෙකට වෙනස් තේමා කිහිපයකින් යුතු සිතුවම් ඇඳ තිබෙනු දැකගත හැකි ය. ඒ අතර ස්වභාවික පරිසරයේ එන පක්ෂීන්, ශාක පත්‍ර හා මානව අත්ල සටහන් වේ.

එමෙන් ම මෙම සිතුවම්වල රේඛා සියුම්ව පරීක්ෂා කිරීමේ දී එකිනෙකට සම්බන්ධයක් නොපෙන්වන, පක්ෂී රූවලට පෙර අඳින ලද කිසියම් රූ සටහන් කිහිපයක් හඳුනාගත හැකි විය. ඒවා වෙන් කර නිරීක්ෂණය කළ විට කිසියම් ජීව කොට්ඨාශයක්, ඇතැම් විට පිටසක්වල ජීවීන් වැනි ආගන්තුක ශරීර සහිත රූ සටහන් දිස් වේ (රූප සටහන 2 බලන්න). එක් අයුරකින් බැලූ විට පෙර අඳින ලද සිතුවම් වසන් කිරීමට කුරුළු රූ යොදා ගනු ලැබුයේ ද යන්න සැක සහිත වේ. මෙම පක්ෂී රූ සියුම්ව පරීක්ෂා කිරීමේ දී කඳුකර උකුස්සන්, වවුලන් හා මොණරුන් හෝ පැස්බරුන් වැනි පක්ෂීන්ට සමාන රූ සටහන් හඳුනාගත

හැකි ය. මානව අත්ල සටහන් සිතුවම් සඳහා යොදා ගැනීම සම්බන්ධව සාක්ෂි සොයා බැලීමේ දී විදෙස් රටවලින්ද මේ සඳහා නිදසුන් හමු වේ.

ආර්ජන්ටිනාවේ කියුවාඩි ලාස් මනෝස් (La Cueva de las Manos) ගුහාවේ හස්ත මුද්‍රා සිතුවම් ක්‍රි.පූ. 7,300 පමණ කාලයකට අයත් වේ (). ලොව පැරණිතම හස්ත මුද්‍රා ඉන්දුනීසියාවේ සුලවේසි ගුහා (Sulawesi Cave) සිතුවම් බවට කාලනිර්ණය කර තිබේ (<http://www.visual-arts-cork.com/prehistoric/hand-stencils-rock-art.htm>). එහි පැරණිතම සිතුවම් ක්‍රි.පූ. 39,900 පමණ කාලයකට අයත් ය (Sue O'Connor, *et al* 2018: 32). එමෙන් ම සිතුවම් කලාවේ ක්‍රි.පූ. 700,000 - 290,000 තරම් වූ පැරණිතම නිදර්ශනයන් ඉන්දියාවේ බිම්බෙටිකා ප්‍රදේශයේ ගුහාවලින් හමුවන බව කියයි (<http://www.visual-arts-cork.com/earliest-art.htm#asia>). පාර්ශවීය හෙවත් පැත්තකින් පෙනෙන ආකාරයේ සිතුවම් සඳහා අදින් වසර 40 000 ක් පමණ පැරණි නිදසුන් ඕස්ට්‍රේලියාවේ ඇබොර්ජීයන්ස් කලාව තුළ හඳුනාගත හැකිය (<http://www.visual-arts-cork.com/ancient-art/aboriginal.htm>).

ඕස්ට්‍රේලියාවේ ඇබොර්ජීයන්ස් කලාව තුළ එන සතුන්ගේ කාය ව්‍යවච්ඡේදය (බාහිර හා අභ්‍යන්තරය) නිරූපණය කරන කලාවක් වශයෙන් එක්ස් කිරණ (X-Ray) කලාව හඳුන්වාදිය හැකි ය (<http://www.visual-arts-cork.com/prehistoric/ubirr-rock-art.htm>). එය ක්‍රි.පූ. 50,000 දක්වා වූ පැරණි කාලයක් දක්වා ගමන් කරන බව කියයි. මෙම කලාව සිහි ගන්වන රූ සටහන් ද කුරුල්ලන්ගල පරිශ්‍රයෙන් හමුවීම තවත් විශේෂත්වයකි.

සමාලෝචනය

ඕනෑම ප්‍රදේශයක භූගෝලය හා පරිසරය එම ප්‍රදේශයේ ජනාවාස ව්‍යාප්තිය වෙත දක්වන්නේ තීරණාත්මක බලපෑමකි. ශ්‍රී ලංකාවේ මුල් ජනාවාස ආරම්භය හා විකාශය පිළිබඳ ව මෙතෙක් සිදුකරනු ලැබූ පර්යේෂණ අනුව එය අතිශය සංකීර්ණ, දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේදයක් නියෝජනය කරන්නක් බව පැහැදිලි ය. විශේෂයෙන්ම දශක ගණනාවක් තිස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය, පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගය හා ඓතිහාසික යුගය දක්වා වූ කාලය සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද පුරා ගවේෂණ හා පුරා කැණීම් මඟින් අනාවරණය කරන ලද විශ්වසනීය කරුණු අනුව මෙම තත්ත්වය ඇති වී තිබේ. හුදෙක් මෙම දිවයින ජනදකරණයට පාත්‍ර වූයේ “විජයාගමනය හා පසු අවධියේ වරින් වර ලංකාද්වීපයට පැමිණි පදිංචි වූ ආර්ය කණ්ඩායම්වලින් ය” යන ඓතිහාසික සාහිත්‍යය මූලාශ්‍ර ගෙන හැර දක්වන මතය මත පිහිටි බොහෝ විද්වතුන් පුරාවිද්‍යාවේ විශිෂ්ට අනාවරණ ගැන එතරම් උනන්දු වූ බවක් ද නොපෙනේ. ඉන් සිදු වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික ජනපදකරණය ඉන්දු ආර්ය කණ්ඩායම්වලට පමණක් සීමා කිරීම පමණක් නොව, රඳළ පැලැන්තියේ ඓතිහාසික රචනාවක් බවට පත් කරනු ලැබීමයි. එමඟින් ඒ වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ජීවත් වූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික හා පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ විසූ මානවයන් හා ඔවුන්ගේ ජනාවාස

පිළිබඳ ව අමතක කර ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම ජනපදකරණය ක්‍රි.පූ. 6 වැනි සියවසින් පසුව සිදු වූ ආර්ය කණ්ඩායම් මත පැවරීම සිදු විය. නමුත් උක්ත ගංගා නිම්නය ගවේෂණයේ දී මෙම ප්‍රදේශය ජනාවාස කරගත් පැරණි මානවයින්ට අයත් සිතුවම් රාශියක් අනාවරණය කරගන්නා ලදී. එම සිතුවම් සියුම්ව පරීක්ෂාවේ දී මෙරට පමණක් නොව විදේශ රටවලට පවා සංසන්දනය කර අධ්‍යයනය කළ හැකි බව පැහැදිලි විය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

දූරණියගල එස්.යූ. (1995). "ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජනාවාස". අපේ සංස්කෘතික උරුමය. මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල. නුගේගොඩ.

මහින්ද හිමි, උණුවතූර බුබුලේ. (2007). *දකුණේ විහාරවල මහනුවර සම්ප්‍රදයේ විහු*. කොළඹ 10, ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

සූරකිස්ස ඩී. එම්, (2009). *ජීවී පරිණාමය හා පුරාවිද්‍යාව*. ෆාස්ට් පබ්ලිකේෂන් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්.

සෝමතිලක, එම්. (2002). *මහනුවර සම්ප්‍රදයේ බිතුසිතුවම් කලාව*. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ 10.

සෝමදේව, ආර්.. (2013). *සියඹලාණ්ඩුවේ මාණාභරණ විහාරය (වෙළුම 2)*. පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව

සෝමදේව, රාජ්. (2007). *රුහුණු පුරාණය*. කොළඹ: ආගමික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශයේ බුද්ධ ජයන්ති කාර්යාලය, කොළඹ.

සෝමසුන්දර, දයානන්ද. (2006). "ලංකාවේ ආදි වාසීන්ගේ පැවැත්ම හා පරිවර්තනය" ශ්‍රී ලංකාවේ ආදිවාසීන්. එස්. ගොඩගේ සහෝදරයෝ, කොළඹ.

කොලින් රෙන්ෆෆ්, (2000). රාජ සෝමදේව, ඛාන් පෝල් අනුවාදය. *පුරාවිද්‍යාවේ සිද්ධාන්ත ක්‍රම සහ භාවිතය*. කොළඹ.

Bandaranayaka S, Jayasinghe G. (1986). *The Rock and wall paintings of Sri Lanka*. Colombo : Lake House Book shop.

Deraniyagala. S. U., (1992). *The Prehistory of Sri lanka*. Department of Archaeological Survey Government of Sri Lanka.

Hoover, Edgar M. and Frank Giarratani., (1999), "An introduction to regional economics", in The Web Book of Regional Science (www.rr.i.wvu.edu/regscweb.htm), ed., Scott Loveridge. Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University.

Rock Art on the UNESCO Heritage List. (2009). UNESCO-ICOMOS Documentation Centre

Somadeva, R., (2012). *Rock Painting and Engraving Sites In Sri Lanka*. Postgraduate Institute of Archaeology. Sri Lanka: University of Kelaniya.

Steward, J. (1942). *The Direct Historical Approach to Archaeology in American Antiquity*.

Retrieved from: <https://www.holdmyark.com/blog-1/2019/3/6/is-this-the-oldest-stone-mason-work-in-the-world>

Retrieved from: <https://www.holdmyark.com/blog-1/2019/3/6/is-this-the-oldest-stone-mason-work-in-the-world>

Retrieved from: <http://www.visual-arts-cork.com/prehistoric/hand-stencils-rock-art.htm>

Retrieved from: <http://www.visual-arts-cork.com/ancient-art/aboriginal.htm>

Retrieved from: <http://www.visual-arts-cork.com/earliest-art.htm#asia>

Retrieved from: <http://www.visual-arts-cork.com/prehistoric/ubirr-rock-art.htm>

ජායාරූප/රූප සටහන් නාමාවලිය

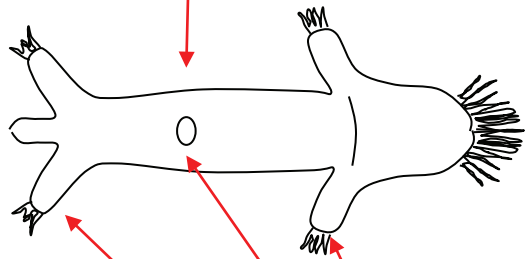
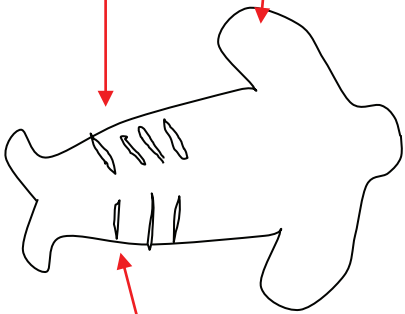
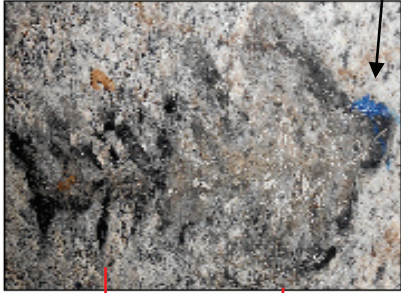
ජායාරූප අංක 1 : වෙට්ටඹුගල (HO II) ගුහාවේ එන පෙළට ගමන් කරන ඇත් රූ (ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය, 2015)

ජායාරූප අංක 2 : දකුණු අප්‍රිකාවේ උකහාලම්බා (Ukhahlamba) ගුහාවේ පෙළට ගමන් කරන ගව රූ (ROCK ART SITES ON THE UNESCO WORLD HERITAGE LIST, 2009)

නිල් පැහැය

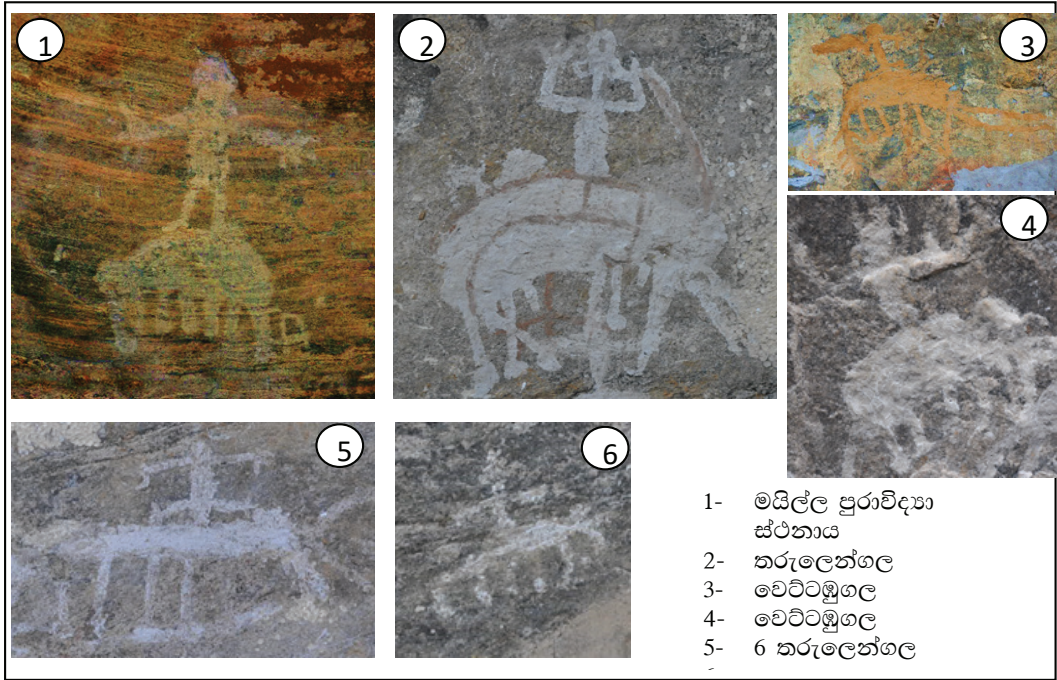

කනසා (Ceylon snakehead)
 මත්ස්‍ය විශේෂය

එපාලට් මෝරා (Epaulette Sharks)
 නම් මත්ස්‍ය විශේෂය

රූප සටහන 1 : උස්සාගල ලෙනෙහි එන මත්ස්‍ය රූව හා ඕස්ට්‍රේලියාවේ කාකාඩු ජාතික උද්‍යානයේ (Kakadu National Park) හමුවන නිල් පැහැ මත්ස්‍ය රූව

ඡායාරූප අංක 3 : හැඩ මය නිමිතයේ හමුවන සත්ත්වයින්ගේ පිට නැගී මානව රූප සඳහා නිදසුන්

රූපය 1-
 ටැන්සානියා
 වේ
 කොන්ඩෝආ
 (Kondoa)
 පර්වත
 සිතුවමකි

රූප 2 හා 3 -
 ඉන්දියාවේ
 බිම්බෙට්කා
 (Bhimbetka) ගුහා
 ආවරණ සිතුවම්

ඡායාරූප අංක 4 : විදෙස් රටවල හමුවන සතුන් පිට නැගී මානව රූප සඳහා නිදසුන් (ROCK ART SITES ON THE UNESCO WORLD HERITAGE LIST, 2009)

රූපය 1 : කරලෙන්ගල

රූපය 2 : උස්සාගල

ඡායාරූප අංක 5 : නර්තනයේ යෙදෙන සවරූපයක් පෙන්නුම් කෙරෙන මානව රූ සටහන්

රූප සටහන 2 : කුරුල්ලන්ගල සිතුවම්හි පිටසක්වල ජීවින් වැනි ආගන්තුක ශරීර සහිත රූ සටහන් දිස් වන අයුරු

ඡායාරූප අංක 6 : කුරැල්ලන්ගල හස්ත මුද්‍රා සිතුවම්

ඡායාරූප අංක 7 : ඕස්ට්‍රේලියාවේ නාවර්ලා ගැබර්න්මන්ග් (Nawarla Gabarnmung) ගුහාවේ වසර 50,000 ක් පැරණි හස්ත මුද්‍රා සිතුවම්

(<https://www.holdmyark.com/blog-1/2019/3/6/is-this-the-oldest-stone-mason-work-in-the-world>)

ඡායාරූප අංක 8 : ක්‍රි.පූ. 7,300 පමණ කාලයකට අයත් ආර්ජන්ටිනාවේ ලා කියුවාඩ් ලාස් මනෝස් (La Cueva de las Manos) ගුහාවේ හස්ත මුද්‍රා සිතුවම්